

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET“ ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: szombaton és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Kézírók, községi előjárók, papok és gazdasági egyéni tagok egész évre 8 K, tanítók, közszolgák és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDÓSNOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adjuk. Hivatalos hirdetések 100 szögig minden szög 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyílt-tér so: a I K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és köring 10,489. szám

Függetlenségi kör Székelyudvarhelyt.

(—k) Elmúlt a nagy vihar, A választások utolsó akkordjai is már-már elhangzottak... De míg a természetben a vihar új életet, frissességet idéz elő, addig a választások vihara után lomha köd, néma elcsüggedés szállott a nemzet függetlenség- és önállóságáért őszintén aggódó lelkekre.

A honfiúi szív megszünt sebesen dobogni. Az ész, mely röviddel ezelőtt még ábrándokat szőtt a jövő terhére: most sivár közönnyel nézheti a feledés fátyolának, a nemzeti szemfedőnek toldozó, foldozó munkáját.

Vajjon lesz-e föltámadás abból a mélységes sirból, melybe e szegény nemzetet a zsoldos had taszította? Lesz-e, oh ki mondja meg!?

A végtelen tengeren uszkáló hajó egy cél felé igyekszik s az a legtöbb esetben el is éri. Az ősszel tova költöző vándor madár tavaszkor újra visszatér.

Még a szahara végtelen sivatagján utazó karaván is céljához jut...

Hát csak a magyar nem érheti el célját, soha sem!? Hát csak a magyar ne legyen ur a saját vérrel szerzett honjában!? Hát örökös rabszolgaságra, idegen nemzetek igájának cipelésére kárhoztatta volna nyomorult, gyáva sorsa e nemzetet!?

Hát újra, hát ismét ránk illenek Tompának, a nagy költőnek keserűséggel teljes panasza:

Házamról jobb, ha elhurcolkodol,
De melyiken tudsz fészket rakni, hol
Kétségbesést ne hallanál alól,
S nem félhetnél az ég villámitól?

Csak vissza, vissza! dél szigetje vár,
Te boldogabb vagy, mint mi, jó madár:
Néked két hazát adott végzeted
Nekünk csak egy — volt! az elveszett!

Testvért testvér, apát fiú elad...
Mégis, ne szóljon erről ajakad,
Nehogy, ki távol sir e nemzetet:
Megutálni is kénytelen legyen!

Nem, Istenünkre nem! Küzdeni fogunk szent lelkesedéssel, törhetetlen elszántsággal, becsületes hazafiakhoz, székely honpolgárokhoz méltó bátorsággal és akkor még nem veszett el minden.

... És ha vezéreink, akiket saját vállainkon magunk emeltünk a vezető polcra, — mint a gyöngye nádszál, már az első szélfuvallatra is meghajolnak, mi — e székely anyaváros polgárai — nem adjuk el a székely

becsületet. Mint a büszke tölgy, úgy fogunk összetartva sorompóba állani. Inkább eltörünk, de ide-oda hajlongani nem tanulunk soha, soha, soha sem...

Ha a hajós a végtelen tenger sima tükrén lebeg, mindig akad egy sziget, hol kiköthet, a hol megpihenhet.

Ha a vándor madár messzi délre költözik, mindig van egy pont, a hol megszáll, uti fáradalmait kipihenve, új erőt méríthet a tovább utazásra.

Nekünk, Székelyudvarhely város polgárainak is kell egy sziget, egy nyugvó pont a haza függetlenség- és önállóságáért folytatandó küzdelem tengerén, a hol testvéri kezét fogva, szent esküvessel, magasztos érzések között megpihenjünk. Kell egy oázis a szaharában, hol erőt merítsünk a további küzdelemhez és ujult erővel folytassuk az „1848 mind halálig!“ jelszóval kibontott szeplőtelen zászló alatt megkezdett harcunkat.

Ez a sziget, ez a pont, ez az otthon nem lehet más, mint az „1848-as függetlenségi kör.“

Meg kell tehát teremteni Székelyudvarhelyt, a székely anyaváros polgárságának az 1848-as függetlenségi kört, hogy legyen egy biztos támpont, legyen egy helyünk, hova sebeinket kötözgetni eljárhassunk, a hol összejöve, koronkint a jövő terveit megbeszélhessük.

Ez az „1848-as függetlenségi kör“ szolgálja igazán a függetlenségi érdekeket és minden ténykedésében fődje a nevét önmaga erején. Kövesse egyedül a nagy apostolt: Kossuth Lajos szellemét.

Egyesítse magában mindazon hazafias érzelmű polgárokat, akiket sem a hatalom, sem a terror a szent ösvényről le nem tud szorítani.

Legyen tagja gazdag és szegény egyaránt, mert a haza mindnyájunké, annak föntartása összes erőnket kívánja, az érdek tehát ugyanegy, a nyomorúság közös.

Felkérjük városunk függetlenségi és 48-as párti képviselőjét: Dr Válcik Ferencet, álljon élére az ügynek. Legyen megteremtője az eszmének, mert ha valaki tudja, úgy az nem lehet más, mint ő, aki tudja ennek az igazi értékét.

Álljon az élére. Legyen vezére a polgárságnak igazán, mint a hogy azt a választások alatt annyiszor hangoztatta, mert ha ő is elhagyná, megtagadná e székely anyaváros polgárságához való ragaszkodását, a kibontott

és diadalra juttatott „1848 mindhalálig“ feliratu zászlót, akkor tényleg nem érdemes becsületos embernek, önzetlenül küzdő hazafinak lenni...

Isten áldását kérjük a hozzá méltó munkára!

A drágaság.

Írta: Jeszenszky Pál, kir. tanácsos, az O. M. G. E. ügyvezető titkára.

Alig van aktuálisabb kérdés, mint a drágaság kérdése. Az utóbbi hetekben még a képviselőházat is mozgásba hozta, sőt napokon át foglalkoztatta. Magától értetődik, hogy e kérdésben is nagyon ellentétesek voltak a vélemények a szerint, amint a szónokok a fogyasztók, vagy pedig a termelők szempontjából bírálták a kérdést.

A fogyasztók a drágaság miatt a mezőgazdaságot okolják s a védővámoknak tulajdonítják, különösen a hus és a többi élelmiszereknek drága voltát. Hát hiszen, hogy a védővámoknak gyenge termés esetén meg van a kívánt hatása, azt tagadni senkinek sem jut eszébe, de hogy a védővámok hatását a laikus publikum tulbecsüli, azt néhány adattal bizonyíthatjuk. Julius 29-én pl. Budapesten 20.20 korona, Liverpoolban 21.79 korona, Bécsben 23.30 korona, Prágában 21.20 korona, Mannheimben 25.62 korona, Párisban 24.74 korona, Chicagóban 21.20 korona, New-Yorkban 20.18 korona volt a buza ára. A védővámokkal védett Magyarországon a buza métermázsánkénti ára tehát teljesen egyforma a vámmentes amerikai piacok buza árával. Vámvédelem nélkül vajjon mekkora ára lenne ma a magyar buzának s mezőgazdaságunk a drága munkabér s nagy terhek mellett vajjon hogy existálhatna? Ezekkel a kérdésekkel persze a fogyasztók nem tartják érdemesnek foglalkozni.

A hus rendkívüli drága voltát sem a Balkán államok elmaradt állapotáhozatalának lehet tulajdonítani. Bizonyítja ezt az is, hogy mikor a Szerb állatbehozatalt 1907-ben betiltották, habár 70000 drb marhával kevesebb került a budapesti piacra, a hus ára még sem emelkedett, mert a saját tenyésztésünkből származó kínálat a keresletet mindig kielégítette, kielégíti most is s csupán kivételünk csappant meg. Az erős ár-emelkedésnek okai a rossz takarmánytermésű évek, ami azonban természetes, mert hiszen a drága takarmánnyal tartott jószág árának arányban kell állni a ráfordított költségekkel.

Tény azonban az, hogy a husár nem áll arányban az élő jószág árával. Világos tehát ebből, hogy a hus drágaságát a közvetítő kereskedelem

idézi elő. Elkerülhetetlenül szükséges tehát elsősorban az illegális közvetítést csökkenteni és a fogyasztót a termelővel közelebb hozni.

A drágaság azonban nemcsak speciális magyar, hanem nemzetközi jelenség is és a pénz vásárló képességének jelentékeny csökkenésében leli magyarázatát. Nálunk azonban sok más egyéb faktor is segíti a drágaságot intenzívebbé tenni. Itt vannak pl. az ipari kartellek, a szindikátusok, amelyeknek egytől-egyig célja az áremelés. Az áremelésnek csak kis részben ad létjogosultságot a folytonos sztrájkok által kiereszkolt munkabér drágulás.

A drágaság enyhítésének első módja a közvetítő kereskedelem kiküszöbölése. Ezért van tehát szükség termelő és fogyasztási szövetkezetekre, melyek árcsökkentő képességét az említett parlamenti vitában cáfolták és kétségbe vonták. Ennek az álláspontnak a képviselője megfeledezett arról, hogy a fogyasztási szövetkezetek hamisítatlan és jómivőségű árut adnak a fogyasztónak és ha a portékák ára azonos is a kereskedőkével, azoknak jómivősége a szövetkezetek áruit határozottan olcsóbbá teszik a szatócsok árúinál.

A szövetkezetek ellenségeit azonban hasztalan próbálnók napnál fényesebb argumentumokkal meggyőzni. Hasztalan utalunk a nyugati államok hatalmas szövetkezeteinek a példájára, amelyek leginkább igazolják a fogyasztó szövetkezetek létjogosultságát és életrevalóságát. Igaz ugyan, hogy ott más a publikum is és a nyugati államokban a szövetkezeti eszmét még nem diszkreditálta a „részenyitársaság m. sz.“ féle csodabogar.

A drágaságnak egyik jelentékeny oka az élelmiszer-ipar rendezetlensége és széttagoltsága, valamint ennek tulságos áramló törekvései is. Előmozdítja a husdrágaságot a kormány az a helytelen politikája, amely premiumokkal segíti elő az abrakarmányoknak az országból való kiözönlését. Ez drágítja nálunk az állathizlálást. Csökkenteni lehetne a drágaságot a fogyasztási adók leszállításával, vagy eltörlésével.

Ime feltártuk a drágaság főbb okait, amelyek után nagyon könnyű orvosszert találni a drágaságra. Szüntessük meg a drágaság okait, ezzel együtt megszűnik maga a drágaság is.

— Az italmérési üzletek és a közigazgatás. Szabolcsvármegye köriratot intézett az ország összes törvényhatóságaihoz, amelyben arra hívja fel a törvényhatóságokat, hogy az italmérési üzleteknél a közigazgatási hatóságok részére nagyobb hatáskört biztosítsanak. A főváros tanácsa elhatározta, hogy Szabolcsvármegyének ezt az átiratát pártolólag terjeszti a közgyűlés elé.

A pénzügyminiszter az adóbehajtásról.

— Félhivatalos jelentés. —

Budapest, aug. 11

A magyar államháztartás rendje a költségvetési, illetőleg főhatalmazási törvény hiánya miatt a közelmúlt években három ízben szenvedett erősebb rázkódtatást. Az első exlex 1903. május 1-én kezdődött és 1904. április 30-án végződött, tehát tizenkét hónapig tartott. A második 1905. január 1-étől 1906. június 9-éig, tehát tizenhét hónapig és kilenc napig húzódott el. A legutóbbi exlex ez év január 1-én kezdődött és az indemnitásról szóló új törvény hatálybalépésével, valószínűleg a holnapi napon ér véget. Államháztartásunk menetének a rendes kerékvágásba való jutása természetesen különböző pénzügyi intézkedéseket tesz szükségessé, melyeket Lukács László pénzügyminiszter az exlex tényleges megszűntével érvénybe lépő két körrendeletbe összpontosított.

Az egyik körrendelet (3118/1910 P. M. sz.) szól az adóbehajtások megindításáról és a hátrálékos feleknek nyújtandó fizetési kedvezményekről.

Kimondja a körrendelet, hogy az indemnitási törvény hatálybaléptének napjától kezdve az állami egyenes adók és azok módjára behajtandó más kincstári köztartozások befizetésére, beszédésére, biztosítására és behajtására vonatkozó eljárás a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. törvényekben megállapított módon egész terjedelmében alkalmazandó. Tekintettel azonban az indemnitási törvény 4. szakaszában foglalt rendelkezésre, főhatalmazza a pénzügyigazgatóságokat, hogy — a vállalatok és jogi személyek kivételével — az olyan egyenes adózóknak, a kiknek évi előírása 500 koronát meg nem halad s adótartozásukat érzékeny vagyoni károsodásuk nélkül egyszerre befizetni nem képesek, ez év első felére eső egyenesadó-tartozásukra ez év végéig saját hatáskörükben, adhasanak fizetési halasztást abban az esetben, ha ez iránt ez év szeptember 10-ig folyamodnak s a kincstár követelése nincsen veszedelemben. A halasztás, mondja a körrendelet, részletfizetés engedelmzése mellett, még pedig kivételes méltánylást érdemlő körülmények esetén az év végéig kamatmentesen is adható oly világos kikötéssel és figyelmeztetéssel azonban, hogy a halasztás ez évi III. negyedre eső és az azután esedékes tartozásokra már ki nem terjed s bármely mulasztás esetében a kivételes kedvezmény megszűnik, s az egész tartozás egyszerre behajtandó lesz. Abban az esetben, ha a kérelmezőnek még a múlt évről is volna hátráléka, a halasztás határozottan ahhoz a föltételhez kötendő, hogy a régi hátrálék rövid záros határidő alatt befizettessék. Csakis a szó teljes értelmében rendkívüli méltánylást érdemlő esetekben jogosítottak a pénzügyigazgatóságok arra, hogy a fizetési halasztást a régi hátrálékra is kiterjeszthessék, mely régi hátrálék után azonban önként érthetőleg a törvényes késedelmi kamatot megszakítás nélkül föl kell számítani. A halasztás megadására irányuló kére-

lem az előbb megjelölt határidőn belül nemcsak a pénzügyigazgatóságoknál, hanem a községi (városi) elöljáróságoknál is beadható és ezek kötelesek e kérvényt kellően felszerelt és megolított jelentéssel a pénzügyigazgatóságokhoz soron kívül beterjeszteni. Kizáróan csak ez év első felére eső adótartozásra vonatkozó halasztási kérvény bélyegmentesen nyújtható be.

Ez a körrendelet nem terjed ki a közadók módjára behajtandó más köztartozásokra, ezek tehát a fennálló szabályok szerint kezelendők és hajthatók be. Meghagyja a miniszter a pénzügyigazgatóságoknak, hogy a körrendelet tartalmáról a községi (városi) elöljáróságokat a legsürgősebben értesítsék, egyúttal azokat az esedékes részletek és hátalékok beszédésére, illetve behajtására, valamint a beszédett összegeknek a fennálló szabályok és törvényes kuleszerint leendő elszámolására utasítsák s ebbeli eljárásukat a legpontosabban ellenőrizték.

A második körrendelet (80644/1910 sz.) az exlex miatt függőben tartott ezévi adókievetés folytatásáról és sürgős befejezéséről intézkedik és erre vonatkozólag ad utbaigazítást a pénzügyi hatóságoknak.

Magyarok a közös intézményekben.

Ahányszor csak előjön a hadsereg kérdése vagy akarmelyik közös intézményünk, rögtön tete vagyunk panasszal, siránkozással, hogy így-meg úgy, ott magyar ember nem érvényesülhet, a magyar nyelv háttérbe van szorítva, magyar nem tud előre jutni stb. Hiszen igaz, a mi igaz, igen sok kívánni valót hagynak maguk után a közös intézmények, — de: vizsgáljuk meg magunkat, valójuk be ösztintén, nem vagyunk-e magunk is hibásak abban, hogy a magyar elem a közös intézményeknél nem tud érvényesülni?

Itt van mindjárt a hadsereg. Eddig minden honvédelmi miniszter uni sono kijelentette, hogy a magyar elem absolute nem foglalja el a hadseregben azt a helyet, a mely őt megilletné, a mi más oldalról — és ebben már a magyar társadalom a hibás — azt jelenti, hogy a magyar ifjak nem választják a katonai pályát. Gondoljuk csak meg, Tróját is csak úgy tudták bevenni, hogy belopták a falovat a várfal mögé. Be kell menni a magyaroknak a hadseregbe és be kell azt a szószeres értelmében venni. Napról-napra szívós munkával kell tért hódítani. — A gyalogságnál, lovasságnál még csak akad magyar tiszt, de a tüzérségnél, pioniroknál, plane a tengerészetnél — már csak mutatóba.

A mi áll a hadseregre, fokozottabb mérvben illik a többi közös intézményre. Hiszen a többi közös intézménynél nincs meg, a mi talán a katonaságnál riasztó: a vas fegyver. Ott a közös pénzügyminiszterium a boszniai közigazgatás, a közös külügyminiszterium, a diplomácia. Mind fényesebbnél-fényesebben dotált állásokat nyújt. A csehok, morvák, stb. germán-szlovén fajta lepi is, mint cukrot a legyek és a magyar ölbe tett kezekkel nézi és boldog, ha a postához, vagy vasúthoz,

cimzetes, tiszteletbeli, díjtalan gyalornoknak irtózatot protekcióval bekerülhet. Magyar fiúnak eszébe nem jutna, hogy a királyi udvarhoz forduljon állásért, mely pedig igen sok szép állást nyújt. Nincs vállalkozási szellem. Eppen itt a tizenkettedik órája, hogy ez megváltozzék.

Az ötödik népszámlálás.

Az alkotmányos kormányzás visszaállítása óta ötödizben következik el ránk az idej Szilveszter éjfélen az országos népszámlálás. Országszerre csaknem buszezer dolgos kéz ír teli millió és millió kék cédulát: a számláló lapokat, állapotjainkról. Hogy hadd lássuk megint, mennyit gyarapodunk számban gazdaságban és kulturában ama tíz év óta, mikor utóljára számoltuk össze magunkat.

A mai, repülőgépen rohanó életben szerfelett nagy idő tíz esztendő a nemzetek fejlődésében, mikor tudomány, ész és lelemény ugyszólván naponként produkál újabb vívmányt s mind a haladás amugyis rágtató szekerén akar egyet egyet előre taszítani. Épp ezért manapság egész felfogásunk, munkásságunk és törekvéseink egyetlen évtized alatt is annyira meg szoktak változni, hogy ugyszólván minden évtizedre újra kell születnünk változott új életre az életküzdő új feyverzetében. És a rohamos átalakulások e forgatagjában jaj annak, egyesnek épp úgy, mint nemzetnek, a ki lomhán, vagy úgy kitér a haladás ily tízéves iramából s nem iparkodott kézzel-lábbal és fővel együtt uszni minden téren a világfejlődés nagy áradatával. Az átaludt idők, a jégre tett szorgalmat megsínyli egész életére.

A népszámlálás intézményének itt rejlik nagy fontossága. Arról kell hűtükröt tárnia elénk, mit dolgoztunk s okosan dolgoztunk-e a világfejlődés utólerésében, az avval való fáradhatatlan lépéstartásban. Az eddigi törvény meg a most tárgyalt javaslat is minden lehető biztosítékot kigondol ak arra, hogy az összeírás pontos, tehát az országos tükrök is hű legyen. Ám nagyon jól ismerjük népünket. Az uriól amugy is bizalmatlan már, minden összeírástól pedig retteg: adó lesz belőle! Suttogják a gunyhók bubosai körül jó előre, valahányszor valami számlálás esik Magyarországon. És tanakodnak, miképen játszassák ki az összeírást. A bizalmatlankodást öregbíti bennük sok letketlen bujtogató is, aki vagy csupán az államtársadalom bosszantására, vagy sok helyt anyagi érdekből is mumust fest az együgyű nép hiszékenységének a népszámlálás titkos céljai felől is. Pedig hát köztudott dolog, hogy maga a törvény tilalmazza legszigorubban a népszámlálás céduláinak felhasználását bármire is másra, hanem egyedül a lakosság számbeli, kulturális és gazdasági állapotjának kitudására. Mivel azonban a mi népünk törvényt csak akkor olvas, mikor a bíróság vagy a fiskális fejére olvassa, a népszámlálási törvény céljairól és biztosítékairól se tud semmit. Az országos nagy munka sikerének és zavartalan keresztülvitelének céljából hát nagyon okos és hazafias feladat várakozik most azokra, akikre népünk még hallgat, főképen a sajtóra, ta-

nitókra, gazdasági és népkörök vezetőire.

Meg kell magyarázni jó előre a népnek, hogy azzal a népszámlálással se a finansminiszter nem akar kikutatni eltitkolt adóalapokat, se a hadügyminiszter bujkáló vagy Amerikába szökött katonaköteleseket. Valamiként a csirkét, malacot, lovat és egyéb barmot se fogják megadózni a népszámlálók, miként ilyen hazugságokkal minap is teli beszéltek a nép fejét sok faluban az élelmes manchesteristák s másnap minden nénémasszony dugva vitte tyukját a népbolondítóhoz, hogy „tessen lelkem, ingyen adom, csak hogy meg ne adózzanak!”

Ily előzetes népfelvilágosítás nélkül sok igaztalan vallomás kerülhet a népszámláló lapokra, rovására az egész nagy munka hűségének.

Pedig tán soha nem volt annyira szükségünk minden tekintetben pontos és megbízható népszámlálási adatokra, mint egész társadalmi életünk mai nagy vajadásának, átalakítási küzdeléseinek idején. Megérezte ezt az új törvényjavaslat is, mikor két irányban is új rovatot állított be a számlálólapokra. Az egyik újítással kutatni akarja az egykeátkozott népdivatjának rombolását, a másikkal a kulturerő eloszlását az egyes társadalmi rétegekben.

A kivándorlás szédítő arányai, meg a speciális magyar betegség, tuberkulózis dühöngése két kaszával vagja a rendet a magyar népszaporaság öserejű termőföldjén. Harmadik népirtó nyavalyáknak meg felsorakozott az egy- és két gyermekrendszer, az egyke, mely pár év alatt rohamosan elterjedt országos kórassággá. Szociológusok számítása szerint nemzetünk életfáját már-már oly erővel rágja, minővel a kivándorlás. Az új népszámlálás ezért firtatja a szomorú kérdést: valóban hanyatlik-e a házasságok termékenysége egyes vidékeken.

A másik újítás arra gyűjti az adatakat, hogy a nép- és középiskolát az ifjuság közül hányan s mely társadalmi osztálybeliek végeztek. Így akarnók kikutatni, mely osztályban található aránylag legtöbb kulturhajlam és erő, tehát mely osztályokat kell legjobban felkarolnunk nemzeti fejlődésünk szempontjából, mint legértékesebbeket.

Egyebekben a régi csapáson fog haladni az idej népszámlálás is, kivéve a költségeit, miknek egy részét (elég jogtalanul) most a közsegek nyakába akarja sózni az állam.

Szines képek.

Az oroszán, a róka és a szamar.

Egy oroszán, egy róka és egy szamar együtt mentek vadászni, de előbb megegyeztek, hogy a zsákmányon egyenlően fognak osztozkodni. A rablott préda pedig sok volt. Az oroszán a szamarat szólította fel az osztozkodásra, mit ez lehetőleg lelkiismeretesen is hajtott végre. Mikor készen volt, kérte az oroszánt, hogy válaszson. De ez feldühödve, szétépte a szamarat s megparancsolta a rókának, hogy újra ossza szét a prédát. A róka mindent halomra rakott s tetejébe tette a szamarat, magának csak egy kis részt kért.

— Pajtás, kérdezte tőle az oroszán — mondd csak, ki tanított meg, hogy ily szépen osztozkodj?

— A szamar sorsa, — felelte a ravasz róka.

Tapasztalat tesz bölcsesé.

HIREK.

ÉL-E KOSSUTH LAJOS?

Él-e Kossuth Lajos?
Vagy régóta halott?
Ha él: magyar nemzet!
A te diadalod.
Mert neve az örök
Életet jelenti,
A mit el nem vehet
Tőled soha senki.

Ha él a szivedben,
Ereid véreben:
Szabad leszel egykor,
Mint az voltál régen!
Tavasza a tél jegét
Még mindig elverte:
Főlszabadít meglásd,
Kossuth Lajos lelke.

Kossuth: ez az eszme:
Kossuth: a jövőd;
Nemzeti hatalmat
Csodásan teremtő,
Kossuth: a szabadság,
Ha összeforrt véled
Hűséged jutalma
Dicsőséges élet.

De ha Kossuth meghalt,
Régen elporladott:
Hűtlen magyar nemzet!
A te gyalázatod.
Szégyened és átkod,
Ha őt elfeledted;
Soha el nem oszlik
A ború feletted.

Szürke szolgaságban
Tengődöl halálig:
Még a sóhajlás is
Ostoroddá válik.
Utálatot aratsz
Kinos verejtékkel!
Az önvád tüzeben
Békód sosem ég el.

Élhetsz megalázva
Akár ezer évet:
Lelked el nem éri
A mennyei révet.
Ha meg elmulsz majd a
Nemzetek sorából:
Még az anyaföld is
Kitaszít magából!

Rudnyánszky Gyula.

— **Lapunk legközelebbi száma** a jövő heti ünnepekre való tekintetből, folyó hó 20-án (Szent István király napján) reggel fog megjelenni.

— **A király nyolcvan éves születésnapja** alkalmából Ischl most a világ közép pontja. Hetvenkét királyi herceg s még sokkal több királyi vendég részére készítenek elő szállást a kies fekvésű tiroli fürdőhelyen. Az egész világ figyelme oda fordul s a fürdőhely frekvenciája mindezek folytán a legmagasabbra hág. Nem vagyunk féltékenyek, még kevésbé irigyek. Nem is aprehendálunk azért, hogy még az uralkodónk születésnapjából is az osztrákok nyerészkednek. Nem is sóhajtok fel, hogy miért nem a Tátra, vagy valamely erdélyi előkelő fürdőhelyet tüntetik ki udvartartásunk kitünő vezetői avval, hogy Ő felsége nyári tartózkodó helyéül azt keresik ki. Nem akarunk Kerzl dr udvari főorvossal hadilábon állani s az ősz uralkodó életrendjét a politikai igazság serpenyőjén mérlegelni, mely azt kíváná, hogy a nyaralás felerészét osztrák, felerészét magyar fürdőhelyen töltsse a király. Csak azt az egyet engedjük meg nekünk, hogy a szívünk kissé sajog-

jon, fájjon azoknak hallatára és látására, a mik uralkodónk eme korszakos évfordulóján amaz osztrák fürdőhelyen történik s engedjük meg nekünk, hogy kissé elbusulhassuk magunkat, miért nem vagyunk mi osztrákok, vagy hogy miért nem magyar, a magyarok királya. Nekünk e sok ünnepségből a parlamenti szüneten s egy pár ágyulövésen kívül más, mint az ünnepélyek horribilis költségének kvóta szerinti hozzájárulása — nem juthat. Ebből azonban bőven kivethetjük részünket, még akkor is, ha az egész világ érdeklődő közönsége Ischlbe tódul: a király nyolcvan éves születésnapjának ünneplésére... Fizetjük tehát magyar gavallérossággal az ischli ünneplés költségeit és itthon templomainkban hála imát rebegünk, ünneplő rendkívüli közgyűlést tartunk. Meghallgatjuk id. gróf Haller János főispán ur elnöki megnyitó beszédét, a törvényhatóság hódoló feliratának tervezetét pedig a függetlenségi és 48-as érzelmű Dr Paál Árpád vármegyei főjegyzőtől és Dr Valentsik Ferenc függetlenségi és 48-as Justh-párti országgyűlési képviselő ünnepi beszédét, melyet augusztus 18-án délelőtt 11 órakor fog elmondani Székelyudvarhelyt, a vármegye háza dísztermében. És nem leszünk féltékenyek, még kevésbé irigyek. Nem is aprehendálunk azért, hogy még az uralkodónk születésnapjából is az osztrákok nyerészkednek... Vissza fojtjuk keserűséggel, régi emlékekkel teljes szívünk érzelmeit és tőlünk telhető vidám arculattal ünnepeünk; megünnepejük a király születése napját, mert ez már úgy dukál...

— **A harmadik osztályú kereseti adó kivetési lajstroma**, mely 1910. évre szól, Székelyudvarhely város adóhivatalánál folyó hó 10-ikétől kezdődőleg — nyolc napi közszemlére van kitéve. Erről az érdekelt adófizető közönséget ama figyelmeztetéssel értesítjük, hogy a javaslat ellen észrevételét 8 nap alatt írásban a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatásnál, a tárgyalás napján pedig a kivető bizottság előtt elő szóval megteheti.

— **A legelő-ügy** országosan, de különösen a Székelyföldön kíván fokozottabb mérvű rendezést, javítást. Helyes dolog tehát, hogy Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter a legelők javítására és a hol szükséges, azok létesítésére nagyobb mozgalmat indított és e célra már a folyó évben félmillió koronát óhajt fordítani. A legelő-ügy központi vezetésére ahhoz értő szakembereket rendelt be a földművelésügyi miniszteriumba. Igy enesei Dörner Béla, előzőleg a székelyföldi kirendeltség udvarhelyvármegyei megbízottja is behivatott a központba. Dörner, a kiváló közgazdasági író, nálunk már hat éven át foglalkozott gyakorlatilag a legelők javításával és e működésének révén érte az előléptetés. Mint Győr és Moson vármegyék gazdasági felügyelője rövid pár hónap alatt a két megye állami segélyét 42 ezer koronáról 95 ezer koronára emeltette fel. Valamint annak idején mi, úgy a győriek is mostani távozását igen sajnálják. Másfelől pedig örvendetes, hogy a miniszteriumba van; onnan ismét felénk te-

kinthet és segítheti szegény székely népünk előhaladását, melynek ő mindig lelkes harcosa volt.

— **Női ruha-kiállítás Székelyudvarhelyt.** Mihály Juliska női szabászati tanfolyamat e hó 20-án befejezi és ez alkalommal két napos kiállítást rendez a tanfolyamon résztvevők által előállított munkákból. A kiállítás megtekintése díjtalan. Látható augusztus hó 20-án és 21-én d. u. 2—5 óráig Székelyudvarhelyt, az állami elemi leányiskola Királyutcai helyiségében. Igen szép kosztümnök, kabátok, fehérneműek lesznek kiállítva, a melyek mind a legújabb divat szerint készültek. Valóban érdemes megtekinteni. Ajánljuk az érdeklődő közönség figyelmébe.

— **Kedvezményes vasuti jegy.** Szent István napjára a m. kir. államvasutak igazgatósága a nevezett vasut, valamint a Kassa-oderbergi vasut magyar vonalainak összes állomásairól — az üzemekben álló helyi érdekű vasutak állomásainak és a szomszédos forgalomnak kizárásával — mind a három osztályra nézve Budapestre mintegy 30 százalékkal mersekelten áron menettérti jegyet ad. A jegyeket augusztus 18—20. napjain (az utóbbi napon azonban legkésőbb délelőtt 9 óráig) Budapestre érkező valamennyi személyszállító vonathoz (expresszvonatok kivételével) adják. A jegyek 5 napig érvényesek oly módon, hogy a kiadás napját első napnak számítva, érvényességük az 5-ik napon éjfélkor lejár, azonban a visszatérés legkorábban csak augusztus hó 20-án délután történhetik, korábbi visszatérés esetén a jegyek érvénytelenek. Az utazás megszakításának sem menet, sem jövetkor nincs helye. Gyermeknek számára külön kedvezményt nem adnak.

— **Nyilvános nyugta.** A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egyesület mult vasárnapi nyári táncmultságán az összes bevétel 232 K, tiszta jövedelem 120 K volt. Felülfizettek: Gróf Haller János főispán 20 K, Csillag József 4 K 80 f, Ferenczy István 4 K, Dr Solymossy Lajos 3 K 80 f, Soó Domokos 3 K, Benedek Béla, Benedek Géza, Dr Borosnyai Pál, Dézsy Balázs, Fekete N., Betegh Pál 2—2 K, id. Kassay Gyula, Márk Testvérek 1.80—1.80 K, Nagy Miklós, Biró István, Horváth József kántor, Engler József, Péter József 1—1 K, Vass András, Daróczy Miklós, Riemer Gusztáv, Bartók István, Csillag István, Szabados Ferenc, Germann Ferenc, N. N. 80—80 f, Fehér Jenő, Ferenczy Ferenc vendéglős 60—60 f, N. N. Almási Lajos, Apfelbaum Antal 40—40 f. Fogadják az egyesület hálás köszönetét.

— **A felsősófalvi tűzkárosultak** részére felhívásomra a következő adományokat kaptam: a bácsi fogyasztási és értékesítő szövetkezettől 5 K, Nagysolymos és Hidegkut községi hitelszövetkezettől 10 K, a Szász-dányáni gazdák szövetségétől 20 K, a paptamási és vidéke fogy. és értékesítő szövetkezettől 3 K, a kakuasi szövetkezettől 10 K, a Kibéd és vidéke fogy. és ért. szövetkezettől 20 K, a mohi szövetkezettől 5 K, a „Hangya” a Magyar Gazdaszövetség fogy. és ért. szövetkezetének erdélyi központja tisztviselői kara adománya 33 K, a kencidai iskolás

gyermek adománya, Horváth Lajos tanító által gyűjtve és küldve 3 K 72 f, a kencidai fogyasztási és értékesítő szövetkezettől 10 K, Soós E. Géza szövetkezeti üzletvezető Tifong 4 K, a kassa-bélai fogy. és ért. szövetkezettől 10 K, Kelemen Pál Hertelendyfalváról 12 K, Kállay András földbirtokos Nagyalász (Vágási által) 200 K, a székelyudvarhelyi zálogkölcson és beteti pénztár igazgatóságának adománya 100 korona. A „Szövetkezés” című közgazdasági lapban megjelent felhívásomra a begyűlt adományok végösszege kitett 445.72 koronát, azaz: Négy-száznegyvenöt kor. 72 fillért, mely összeget az udvarhely járási főszolgabíró urnak beszolgáltatattam kiosztás, illetve rendeltetésére való juttatás céljából. Fogadják a mélyen tiszteit adakozók, úgy a magam, mint szerencsétlenül járt tűzkárosultjaink nevében is, mely és hálás köszönetemet. Felsősófalván, 1910. augusztus hó 12-én. *Hetser Kálmán* állami tanító.

— **Mely esetekben van valópernek helye?** Ily címen a Házasság és Csaladjogi Szemle kiadásában egy rendkívül attekinthető jogi füzet jelent meg, mely a magyar házassági törvény szerinti házasság felbontó okokat igen népszerű nyelven kitérő rendszerben megvilágítja. A mű szerzője Dr. Gerő Ernő budapesti ügyvéd. A könyv a jogász, különösen pedig a laikus közönségre nézve nélkülözhetetlen, melynek eddig a magyar házasságjogi irodalomból népies kiadvány nem állott rendelkezésre. A könyv ára 60 fillér. Kapható a pénz, vagy ennek megfelelő póstabélyeg beküldése ellenében a szerzőnél (Budapest, VII. Erzsébet-körút 17.)

— **Jogi vizsgákra való készülék megkönnyítése.** Dr Dobó jogi szeminarium Kolozsvárt azok érdekében, akik hátralevő jogi vizsgáikat szeptember hónapban, avagy esetleg később akarják letenni, de Kolozsvárt szigorlatuk előtt csak rövid ideig tartózkodhatnak, tankönyveket helyettesítő s az összes szigorlati kérdéseket felölelő jegyzeteit már most kikölcsönzi, az illetőket szigorlatuk előtt pár napi rekapituláló kurzuson előkészíti s többszöri próbaszigorlaton az egész anyagból kikérdezi. Aki jogvégzett, azt három hónap alatt doktorátushoz juttatja az intézet, mely a kolozsvári összes jogi vizsgákra előkészít. Tanrendszerét és működését ismertető könyvet „Tájékoztató a jogi szeminariumról” díjmentesen megküldi.

— **Szerk. üzenet.** A 48-as polgárság nevében beküldött sorok íróját arra kérjük, sziveskedjék szerkesztőségünk irodahelyiségébe elfáradni.

KÖZGAZDASÁG.

Az udvarhelyvárm. Gazdasági Egyesülettől.
Szám: 237—1910.

MEGHÍVÓ.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület választmánya folyó hó 17-én délelőtt 10 órakor a vármegye háza kistermében ülést tart, melyre a választmány tagjai meghívotnak.

TÁRGY:

1. Ugron Ákos elnök lemondásának bejelentése.
 2. Folyó ügyek.
- Székelyudvarhely, 1910. évi aug. hó 10-én.

Az elnökség.

Szám: 4546—1910. tikvi.

Hirdetmény.

Vargyas község telekkönyve birtokszabályozás következtében az 1869: 2579 számú szabályrendelet-hez kepest átalakították és ezzel együtt jú eg mindazon ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886: XXIX. t. cikk, az 1899: XXXVIII. és az 1881: XVI. t. cikknek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892: XXIX. t. cikkben szabályozott eljárás a telekbejegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatban fogantatottak.

E célból az átalakítási előmunkálat hitelesítése és a helyszíni eljárás a nevezett községben 1910. évi szeptember hó 26 án fog kezdődni. Ennelfogva felhívják:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen, vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik;

2. mindazok, akik a telekbejegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. XXIX. t. c. 15—18. és az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5, 6, 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igen eiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is elesnek, és

4. azok, kiknek javára tényleg már megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Oklánd, 1910. évi augusztus 10.
Dr. Földes Miklós s. k. kir. albiró.

A kiadmány hitelül:
Kir. telekkönyvvezető helyett:
Szeles Félix,
kir. járásbírói irnok.

Czell Frigyes és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők **Medgyes.**
Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Kiadó szobák.

2 csinosan bútorozott szoba azonnal kiadó. Értekezhetai Kossuth-u. 104 sz.

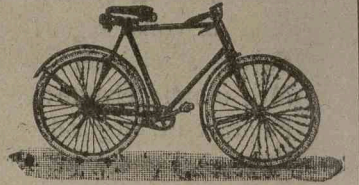
Varrógép, kerékpár, grammofon, hanglemez

nagy raktár.

Ha varrógépet, kerékpárt, vagy grammofont akar venni vagy javíttatni, forduljon **Bokor András és T.-sa** céghez Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. sz.

Itt találja meg a tüköracél, zajtalan varrógépeket, a legtovább menő jótállással. Bárminemű alkatrészek raktáron. Hanglemezek dus választékban.

Teljesen szakember végzi a javításokat, bárminemű varrógép, kerékpár vagy grammofonon. — Az itt vásárolt varrógépek díjtalanul javíttatnak.

Nyomdász-

tanulónak 2—4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiukat felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy-mód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbanc, bujakór, számathurut, agytüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyagbajok, skrofula, köszvény, csúsz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkór-ság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandlagyulladás, gyomorkatarus, őrlés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF.** Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlatára — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára 3 korona. Kapható: **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

A mortizáció tisztviselői kölcson ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „**O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége**“.
KOLOZSVÁR
Ferenc József-ut 7. a szám.
Válaszbélyeg csatolandó.

Szakképzett molnár-mester — többféle nyelvismerettel — állást keres gőz-, benzin vagy vízimalomnál. Malombérletet is vállal. Cím e lap kiadóhivatalában. 2—2.

Takacs Janos

műkosárfonó-mester Székelyudvarhelyt (Rózsa utca 2 sz.) Elvállal mindenféle szakmájába tartozó munkálatokat. Utazó kofferek minden alakban. Nádszékék javítása. Husvásárló és ruháskosarak stb. Utazó kosarak és kofferek bélelése. Disztárgyak izléses előállítás. Kétféle több mintában készít bárminemű igényeknek megfelelő tárgyakat.

Magyar királyi államvasutak.

Óda Érvényes 1910. Május 1-től. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	Nyári menetrend.	Vv.	Vv.	Vv.
8512	8514	8516		8511	8513	8515
I—III	I—III	I—III		I—III	I—III	I—III
820	985	—	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	730	640
200	1220	790	„ B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) „	610	1230	115725
906	646	892	„ Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván) „	510	959	609
—	430	1250	„ Szentágota (vásártér 138) — — — — — „	—	—	—
—	1124	730	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	702	442	945
509	1137	723	Fehéregyháza — — — — —	650	430	933
517	1145	751	Bún 211 sz. őrház — — — — —	643	422	925
526	1154	800	érk. Héjasfalva (126) — — — — —	634	413	918
528	1157	803	ind. — — — — —	683	409	913
542	1211	817	Ujszékely 2. sz. őrház — — — — —	619	355	859
552	1221	827	Alsóbaldogfalva — — — — —	610	345	849
603	1233	839	Székelykeresztur — — — — —	602	337	841
611	1241	847	Bethfalva 6. sz. őrház — — — — —	553	329	830
622	1252	858	Kisgalambfalva — — — — —	543	319	819
641	111	908	Nagygalambfalva — — — — —	535	311	811
656	126	923	Bögöz — — — — —	521	257	757
709	139	936	Bikafalva 11. sz. őrház — — — — —	509	245	745
725	155	952	érk. Székelyudvarhely — — — — —	454	230	730

Betegh Pál villam-motoros könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt 1910.